

V ŽIJEME V POODŘÍ V PRACOVNÍ SEŠIT

Ministerstvo životního prostředí

Člověk v krajině

Právě se s námi chystáte vydat na dobrodružství po krajině Poodří. Vládkyní celé oblasti je řeka Odra, která svými zákrutami tvoří úrodnou nivu a obdivuhodně pestré prostředí pro život mnoha živočichů a rostlin. Základem všeho je voda, která láká obyvatele mnoha rozličných zájmů!

Než se s nimi seznámíme, pozorně si prohlédnete krajinu, ve které někdo udělal nepořádek.

Krajinu vybarvíte podle své fantazie.

Červeně vybarvíte předměty, které do krajiny nepatří.

Jak se do lesa přináší, tak se z lesa odnáší!

Nalezené odpadky spoj s místy, kam se správně odkládají a zkus odhadnout, jak dlouho by se rozkládaly v přírodě.

**Víš, co se z
roztříděného odpadu
může vyrobit?**

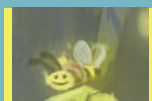
Povodně a komu (ne)vadí

Poodří je plné vody a který strom má vodu v oblibě? Vrba!

Vrb existuje mnoho druhů a všechny jsou užitečné – na jaře tvoří první prostřený stůl pro opylovače, v době pravidelných povodní úkryt před velkou vodou, dřevo na otop pro lidi a křehké listy jako potravu pro zvěř. Zejména vrba košíkářská se hodí k výrobě pomlázek, proutěných košíků či nábytku. Vrby rostou rychle a při pravidelném ořezu vydrží i stovky let. Typicky se vrby ořezávají tzv. „na hlavu“ – vždy na podzim nebo ke konci zimy se ořezávají až téměř ke kmeni, odkud vyraší nové mladé proutky a postupně vytvářejí tzv. hlavu. V té se často vytváří dutina, ve které se mohou zabydlet brouci, hmyz, sovy i netopýři. Vrba je vlastně něco jako dům. Můžeme je najít podél cest, vodních toků i rybníků, kde pomáhají zpevňovat hráze. V blízkosti často nalezneme kvetoucí louky, které jsou rájem pro vzácné druhy živočichů i rostlin.

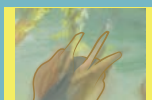
☉ Vrby jsou rychlerostoucí stromy nebo keře, které na jaře kvetou jako jedny z prvních a poskytují tak potravu ...

☉ Vrbové dřevo je měkké a pružné, proto je ideální na tvorbu proutěných ...

☉ Vrby rostou rychle, proto se musejí pravidelně ořezávat, jinak mohou být nebezpečné. Typický způsob ořezu vrb je tzv. ...

☉ Důležitým faktorem pro růst vrb je vysoká hladina spodní ...

☉ Která pohádková postava ráda sedává na vrbě?

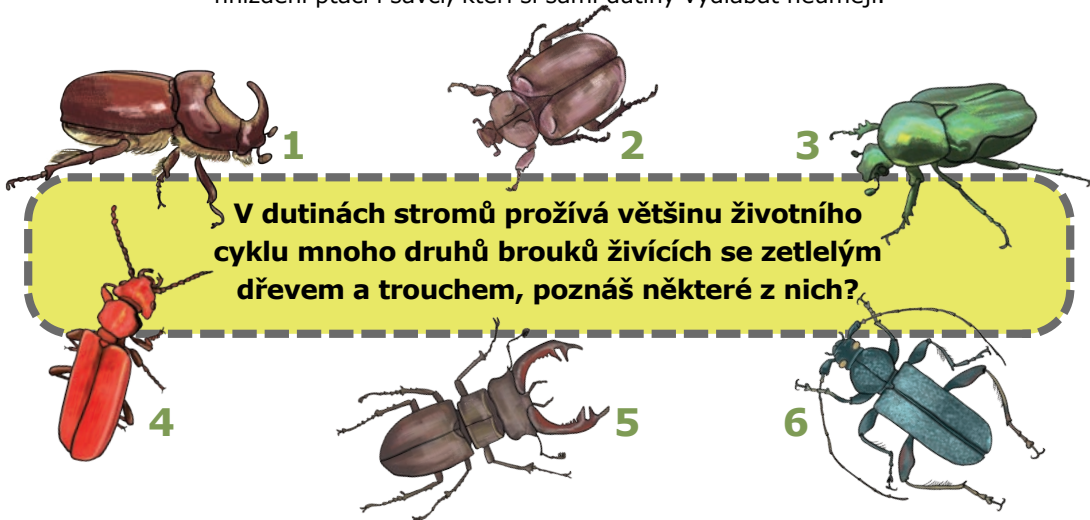
Je těžké vysadit vrbu?

Hluboko do země zasadte vrbový prut. Můžete zkusit i velikonoční pomlázku. Prut zastříhnete ve výšce, kde chcete mít hlavu. Podle délky ořezávejte každých pár let na délku asi 10cm od kmene, abyste vytvořili hlavu. Nebojte se, vrba zvládne i takto silný řez, naopak jí prospěje!

Stromy jako domy

Staré stromy mají dutiny vytvořené dlabáním datlovitých ptáků nebo hnilobou. Je vhodné je ponechávat v místě vzniku, i když se jejich kmeny už rozpadají, protože poskytují domov hmyzu, s oblibou ho vyhledávají k hnízdění ptáci i savci, kteří si sami dutiny vydlabat neumějí.

V dutinách stromů prožívá většinu životního cyklu mnoho druhů brouků žijících se zetlelým dřevem a trouchem, poznáš některé z nich?

**Kdo může obývat dutiny jako brouci?
(zakroužkuj správné odpovědi)**

**plch lesní, babočka kopřivová,
holub doupňák,
veverka obecná,
piskoř pruhovaný, sýc rousný,
netopýr rezavý, sýkora koňadra**

**Které z těchto druhů
jsou chráněné?**

**Označ pravdivá a nepravdivá tvrzení.
Nepravdivá tvrzení oprav tak, aby byla pravdivá.**

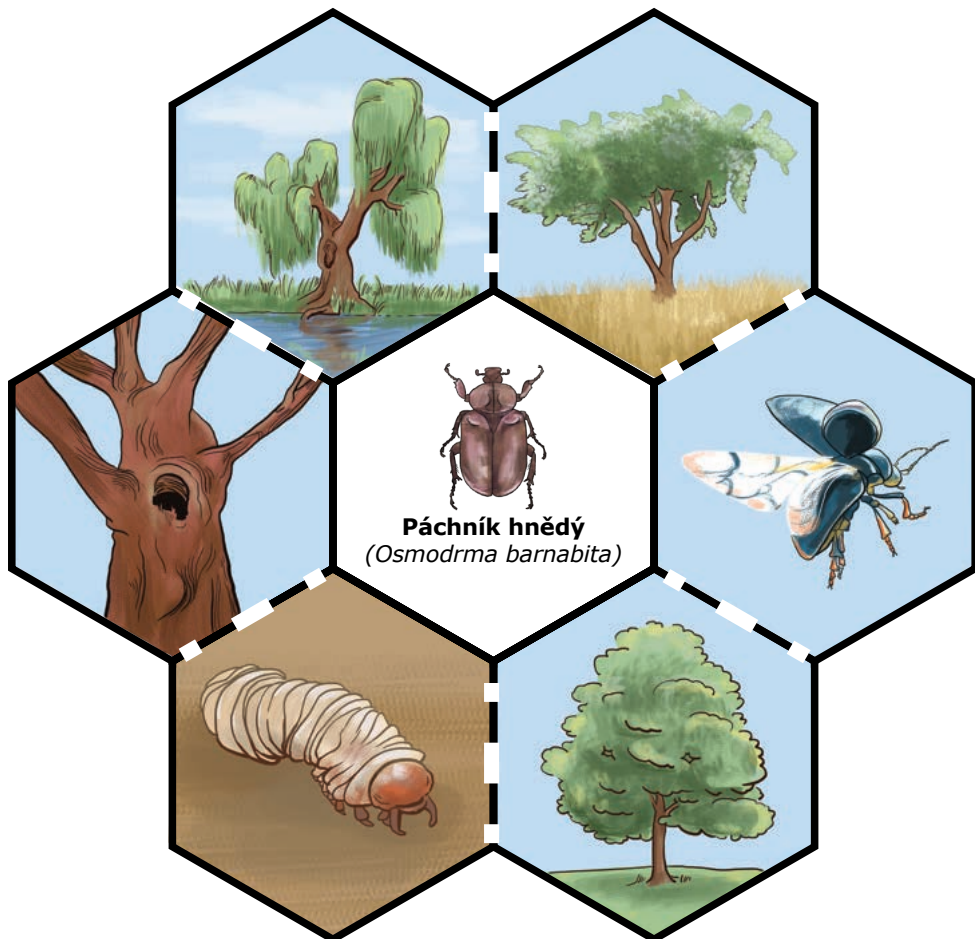
Dub je dlouhověký pomalu rostoucí , neopadavý strom.
Plodem dubu jsou žaludy , kterými se živí například divoká prasata
a lišky . Duby patří mezi nejdůležitější hospodářské dřeviny , jejich
dřevo je tvrdé a trvanlivé , proto se z nich od nepaměti vyrábí trámy,
podlahy nebo nábytek . Duby se dožívají mnoha set let .

Stromy s dutinami se nemusí vyskytovat jen v lese. Možná ještě důležitější jsou ve volné krajině, osamoceně stojící na lukách. Stromy rostoucí mimo les jsou důležitým stanovištěm pro druhy, které cestují přes louku k dalším stromům, které mohou být několik set metrů daleko. Typickým příkladem je právě brouk páchník, který sice umí létat, ale ne moc dobře. Strom ve volné krajině je pro něj záchrannou zastávkou při cestě přes rozsáhlou louku.

**Na obrázku vidíš dva duby. Jeden roste
v lese a jeden na louce. Poznáš, který
roste kde a proč vypadají jinak?**

Vystřihni a slep k sobě centrálním šestiúhelníkem. Nastřihni podle přerušovaných čar vnější šestiúhelníky, aby zůstaly připevněné na vnitřním obvodu jednou stranou. Při nadzvednutí šestiúhelníku s obrázkem se zobrazí popis.

**kuňka,
vrby,
včely**

**dutina,
sova,
netopýr**

**hrušeň,
hrušky,
páchník**

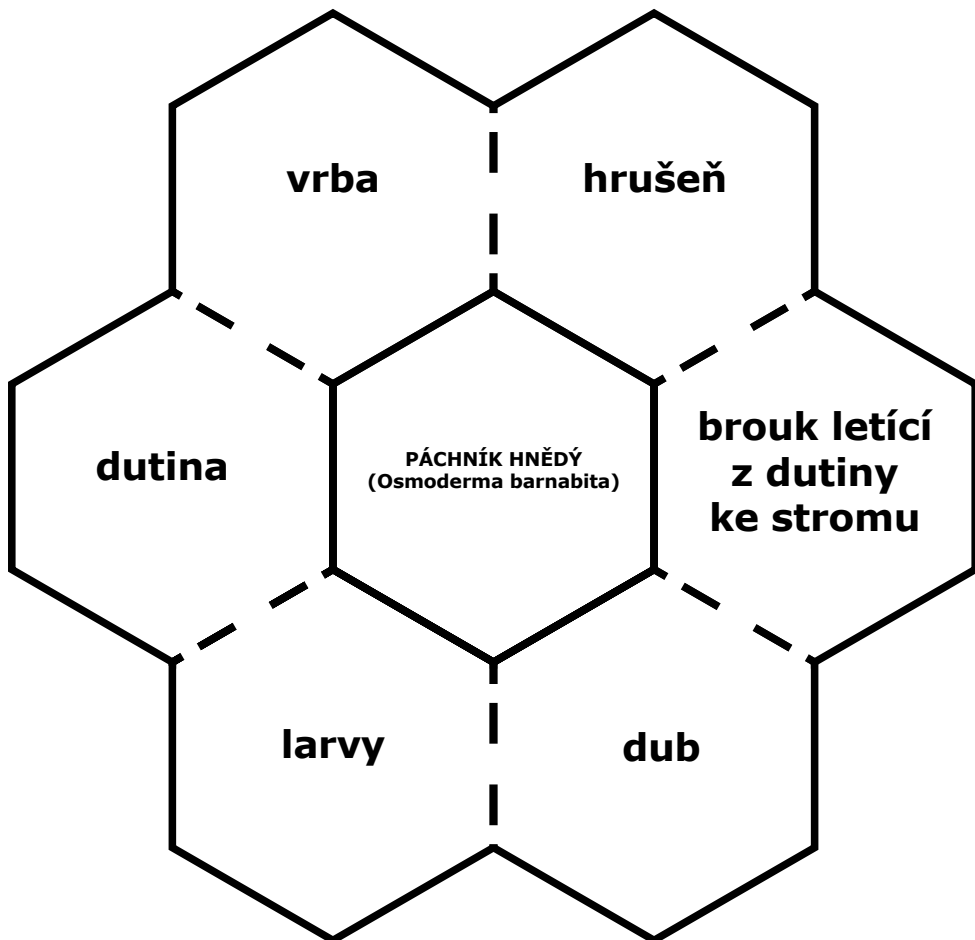
**Poodří,
řeka,
dravec**

**rybníky,
volavky**

**Odra,
ledňáček,
piskoř**

**rozkvetlá
louka,
modrásek,
ohniváček**

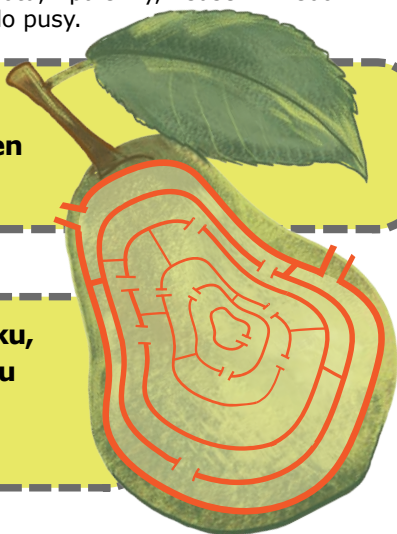

Hrušky nemusí být jen v zahradách

Říká se, že ovocný strom by neměl chybět v žádné zahradě. Ovocné stromy však nejsou vhodné jen do zahrady, ale lahodí oku i v krajině, na stránkách nebo podél polních cest. Nejvhodnější jsou krajové odrůdy ovocných dřevin, které byly šlechtěny v podnebných podmínkách daného regionu. V Poodří je typickým představitelem hrušeň. Každá z nepřeberného množství odrůd hrušek našla své uplatnění, ať už to bylo při pečení koláčů, výrobě povidel, moštů, kompotů, pálenky, sušení nebo nejzdravěji, přímo do pusy.

Najdi co nejrychleji cestu z hruškového bludiště, cesta je jen jedna!

V tajence najdeš odpověď na otázku, ze kterého planě rostoucího druhu hrušně u nás byly vyšlechtěny současné odrůdy.

NAŠE JEDOVIATÁ ŽÁBA

PTÁK S VÝBORNÝM NOČNÍM VIDĚNÍM

NAŠE PSOVITÁ ŠELMA

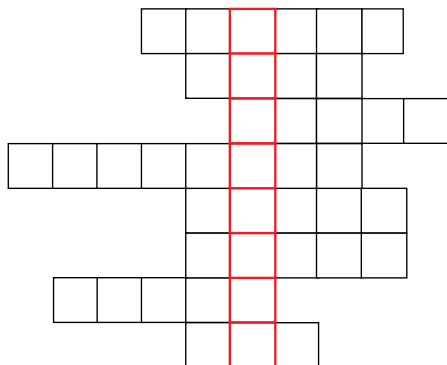
PRVNÍ JARNÍ KVĚTINA

PADAJÍ ZE STROMU

ŽIVOČICH VYRÁBĚJÍCÍ MED

ZVÍŘE S BODLINAMI

ZVÍŘE, KTERÉ SE PLAZÍ

Je libo jedlou ozdobu z hrušek? Vytvořte si jedlý náhrdelník z jablíček a hrušek.

Dozrály vám na zahradě jablka nebo hrušky a chcete si je uchovat na zimní časy? Ovoce umyjte, vykrojte z nich jadřinec a nakrájejte na plátky tlusté jako váš prst. Vezměte jehlu a navlečte do ní nit. Připravené plátky ovoce navlékejte na nit a vždy nechejte mezi jednotlivými plátky mezeru. Konce nitě svažte, aby vznikl ovocný náhrdelník. Ten zavěste na háček mezi okna nebo k topení. Ovoce se usuší asi za 3 dny. Když je usušené uložíš do sklenice s víčkem, vydrží i několik měsíců. Ozdobnou svačinku pak můžeš využít a vzít s sebou kamkoli.

Páchník v hlavní roli

Já že
páchnu? No,
dovol?!

Nomen omen aneb když pojmenování vyjadřuje charakteristickou vlastnost jeho nositele. Brouk páchník se však nemusí hned urážet, protože to, co jednomu páchne, může jinému vonět. Každý máme jiný vkus na oblékání, knihy, jídlo i pachy. Páchník i jeho larvy obývají dutiny starých stromů, kde se živí rozkládajícím se dřevem.

Objevitelská cesta přírodou

Než vyrazíme ven, vyplatí se některé věci naplánovat!

Kam můžeme vyrazit (tipy na výlet v okolí bydliště)

**Kam chodíme
nejraději**

Co s sebou vzít

jídlo a pití
oblečení podle počasí
pytlíček na poklady
kamarády
babičku s dědou
terénní deník

Co se může hodit

atlas hmyzu
klíč k určování rostlin
lupa
pláštěnka
baterka
repelent
opalovací krém

Náš seznam věcí

Co jsme cestou objevili

☐ kámen	☐ šiška	☐ pavučina	☐ beruška
☐ pampeliška	☐ mravenec	☐ motýl	☐ brouk
☐ housenka	☐ pták	☐ ovocný strom	☐ potok
☐ rybník	☐ pařez	☐ ptačí hnízdo	☐ stopy v blátě
	☐ něco modrého		☐ krtinec

**Co můžeme objevovat v
Poodří**

Naučná stezka Krajinou povodní
Na kole kolem Bartošovického rybníka
Výprava k památnému Dubu u Odry
Mezi vrbami a rybníky k Pasečnému mostu

Projekt LIFE17/NAT/CZ/000463 na Ochranu páchníka hnědého v Poodří podpořila Evropská Unie z programu LIFE a Ministerstvo životního prostředí ČR. Více o projektu a řešení najdete na www.poodrizije.cz. Pracovní sešit byl vytvořen v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání a poradenství v oblasti životního prostředí Moravskoslezského kraje.

Text: Mgr. Vendula Šmoldasová

Ilustrace a grafická úprava: Lucie Jašková